Centenar Lucia Bercescu Țurcanu

(Grigore Constantinescu – 25 februarie 2011)

Când, în 1992, la Studioul de concerte al Radiodifuziunii, am invitat-o pe marea soprană Lucia Bercescu Țurcanu, pentru a-i oferi Premiul pentru „O viață dedicată artei”, din partea Uniunii Criticilor Muzicali din România, „Mihail Jora”, după ce a primit distincția, marea soprană s-a îndreptat către public și, cu vocea sa limpede, cuceritoare de strălucite triumfuri în lumea lirică, a rostit simplu: „Vă mulțumesc că nu m-ați uitat”.

Pentru recursul la memorie, finalul lunii martie are un înțeles simbolic, împotriva umbrelor uitării, căci ziua de 27 marchează Centenarul existențial al acestei superbe voci care a făcut cunoscută gloria artei românești pretutindeni. Totuși, reperele cuprinse în acest secol, merită reamintite, chiar și sub forma unor consemnări de cronică. În numeroasa familie bucureșteană Bercescu, dintre cei cinci copii, două fete, Olga și Lucia, au primit darul vocii. Destinele lor au fost însă diferite. Olga, un glas care promitea marea carieră, după primele începuturi mult apreciate, nu și-a mai împlinit viitorul, la dimensiunea unei veritabile ascensiuni. Lucia, însă, a devenit o astfel de legendă, urcând treptele gloriei mondiale. La recomandarea surori mai mari, Lucia a dat audiție și, spre surprinderea tuturor, a fost primită, după o scurtă pregătire anterioară, să frecventeze cursurile sub îndrumarea profesorilor Mihail Vulpescu și Elena Saghin la Academia regală de Muzică din București. Nu știa atunci că se aliniază altor nume celebre, venind din istoria noastră lirică, de la Elena Teodorini, la Hariclea Darclée și Florica Cristoforeanu. În 1939, debutul pe scena Operei din București, cu Margareta din **Faust** de Gounod, alături de Mihail Știrbei, Edgar Istratty și Constantin Teodorian este apreciat de cronicarul de la Universul drept „o revelație... un nou și prețios talent”. După acest spectacol va fi imediat angajată solistă a Operei de către directorul Teatrului, dirijorul George Georgescu. Urmează premiera absolută **cu Alexandru Lăpușneanu** de Al. Zirra, rolul Domniței Ruxandra, despre care Mihail Jora notează în Timpul că „Am ascultat cu emoție cel mai frumos glas ce ne-a fost dat să-l auzim la Opera Română”. Partenerul sopranei, baritonul Petre Ștefănescu Goangă avea să declare, de asemenea: Lucia Bercescu, cea mai frumoasă voce după Darclée...”. Prima scenă lirică românească cunoaște, în continuare, alte debuturi prestigioase precum Contesa din **Nunta lui Figaro** de Mozart, Eva din **Maeștrii cântăreți din Nürenberg**, Elsa din **Lohengrin** de Wagner, Agathe din **Freischütz** de Weber, **Madama Butterfly**, **Tosca** de Puccini, **Ebreea** de Halevy, **Aida**, **La Traviata** de Verdi (ultimul spectacol susținut pe scena Operei Române în calitate de angajată). În acest interval de șapte ani, soprana a susținut mai multe concerte vocale la Ateneul Român, turnee cu Teatrul bucureștean în Ardeal și la Budapesta, spectacole de operă la Zagreb, Belgrad, Danzig și Budapesta. Dintre artiști celebri cu care a cântat în primii ani de solistică, amintim pe soprana Maria Cebotari în **Nunta lui Figaro** și tenorul danez Helge Rosswange în **Tosca**.

Anul 1942 marchează momentul deschiderii orizonturilor către cariera internațională, fiind singura selectată dintre cele 15 soprane, într-o audiție la Volksoper din Viena, pentru a interpreta rolul Aidei în limba germană. Deschiderea stagiunii teatrului vienez este dirijată de George Georgescu, cu o distribuție românească în care, împreună cu Lucia Bercescu Țurcanu cântă tenorul Dinu Bădescu și baritonul Șerban Tassian. Cronica din Neuihkeiter Welt Blat comentează: „Debutul Luciei Bercescu a fost o descoperirea senzațională. Se vorbește ca despre o nouă Jeritza. Glasul ei, chiar în acutele cele mai înalte e de un timbru fermecător, de o elasticitate plină de efect și

luminează biruitor toate splendorile orchestrale, și în aria Nilului, si în marele final”. În amintirile sale, artista mețonează că marea arie a Aidei a fost „trisată” în seria spectacolelor vieneze. Urmează un contract de 5 ani, cu spectacole susținute alternativ cu Opera din București, veritabil tur de forță al tinerei soliste. Pe aceeași scenă cântă **Trubadurul** de Verdi, **Tosca** de Puccini, **Lohengrin** de Wagner. Se decide apoi, obținând un concediu, să plece pentru studii de perfecționare la Milano. Susține audiție la care asistă dirijorul Tulio Serafin, care îi decide soarta. La 26 decembrie 1946, stagiunea de la Teatro alla Scala din Milano va fi inaugurată, sub bagheta ilustrului dirijor, cu premiera operei **Nabucco**, Lucia Bercescu cântând rolul Abigaille, în distribuție cu Gino Bechi, Cesare Siepi, Fedora Barbieri. Vor urma pe aceeași scenă opt spectacole de **Turandot**, **Gioconda**. În paralel cu cele trei stagiuni de la Scala, artista cântă la Terme di Caracalla din Roma și la Cagliari **Aida** (partener Mario del Monaco), **Tosca** (cu Benjamino Gligli), **Faust** la San Carlo din Neapole, **Trubadurul** la Palermo, **Bal mascat** la Bologna, realizând turnee și la Torino, Padova, Cremona, Modena, Ravena, Spoleto, Trieste, Sicilia, Lausanne. În urma unor contacte promițătoare, pleacă în SUA, pentru un contract cu Metropolitan Opera din New York, în 1949. Debutează la Broklyn Academy of Musik din New York cu **Aida**, apoi cântă la City Center Opera **Turandot** și **Cavalleria rusticana**, în Venezuela **Tosca** (partener Ferruccio Tagliavini), **Aida** la San Salvador și Guatemala, o înlocuiește pe Stella Roman în Gioconda (partener Richard Tucker) și **Aida** la Philadelphia Scala Opera Company. Ultimii ani petrecuți în America vor fi consacrați pedagogiei, la Detroit.

În urma mai multor intervenții, Lucia Bercescu împreună cu soțul ei, dirijorul Constantin Țurcanu, dirijorul multor spectacole susținute de artistă, revin în România. Va fi nevoită să accepte umilința unei audiții de verificare la Opera din București, pentru a obține dreptul de a cânta din nou pe scena românească. Este astfel programată pentru spectacole cu **Tosca** (parteneri Petre Ștefănescu Goangă, Ion Piso), **Maeștrii cântăreți din Nürenberg** (cu baritonul german Hajo Muller, Octavian Naghiu), Trubadurul (parteneri Micaela Botez, Nicolae Martinoiu). În 1965 este invitată la Opera Română din Cluj – **Aida**, **Tosca**, **Butterfly** și la Opera din Iași – **Tosca** și **Aida**. Este prezentă în spectacole și concerte vocal simfonice la Craiova, Cluj, Iași, Bacău, Sibiu, Oradea.

Ascultând-o la un recital susținut Ateneul Român, împreună cu pianista Martha Joja, tenorul Emil Marinescu mărturisește în cartea sa despre **„Lumea Operei”** că „...vocea Luciei Bercescu uimește încă prin prospețimea și strălucirea ei de odinioară”. Se justifică astfel mai multe înregistrări radio și live, din care se alcătuiește, la Radiodifuziune, unicul disc cu arii și lieduri cântate de Lucia Bercescu. Dintre vocile tinere care beneficiază de îndrumările artistei, vor face carieră lirică sopranele Lucia Țibuleac și Cleopatra Melidoneanu. Rămâne amintirea acestei artiste centenare, după intrarea în eternitate (1995), imaginea unui destin care i-a hărăzit marea carieră lirică, în timpuri traversate de dramatica conflagrație mondială și seisme sociale, sub semnul de glorie care o situează în compania celor care au scris prin cânt, pe meridianele lumii, istoria liricii vocale românești.